

Internetový nezávislý list podporující svobodné myšlení, podnikání a vytváření občanské společnosti především v oblasti ASKIBURGIONU.

Ve druhém století našeho letopočtu žil v Alexandrii slavný astronom a zeměpisec Klaudios Ptolemaios. Podle vyprávění obchodníků a vojáků kreslil mapy vzdálených zemí. Velké pohoří na severu země, v níž podle něj žil velký národ Boiochaimů, označil jako Askiburgion. Přiložíte-li Ptolemaiovu mapu na mapu dnešní, pod Askiburgionem naleznete Nížký a Hrubý Jeseník, část Slezska i střední Moravy. I mezi tvůrci tohoto listu naleznete nejednoho učeného Boiochaima. Na sklonku 19. století si příznivci strany realistické, sdružení kolem T. G. Masaryka uvědomili, že potřebné změny společenské vyžadují více informačních zdrojů. A tak vznikl v roce 1866 list ČAS, od počátku redigovaný Janem Herbenem. V roce 1990 si vydavatelé tohoto listu vypůjčili název i původní grafickou podobu hlavičky a vydávali až do roku 2005 list ČAS v tištěné podobě. A pochopitelně v duchu názorů původní České strany lidové (realistické). Ten pak na několik let, od 3. 2. 2005 do 21. 8. 2008 nahradil internetový deník Bruntálský Kurýr. Tento internetový, dle potřeby i tištěný list ČAS je tedy pokračováním obou zmíněných periodik a měl by v této podobě vydržet co nejdéle. Což bude i dílem vás, čtenářů.

Vydává: **občanské sdružení Vlastenecký poutník, Čeladná 711, 739 12 Čeladná, v nakladatelství Moravská expedice®.** Redakce: petr.anderle@tiscali.cz; vpoutnik@tiscali.cz +420 724 100 646. Odpovědný redaktor: Petr Andrlé. Každé vydání najdete také na www.hbl.cz; www.marianka.eu. Objednávky: e-mail s předmětem ČAS*
Registrace MK ČR ze dne 22. 3. 2001 evidenční číslo MK ČR E 11 345

4. duben 2012 – svatý Izidor. Pranostika říká:

SVATÝ IZIDOR – NÁŠ MILÁČEK, VOLÁ TĚ K PLUHU SEDLÁČEK

Svatý Isidor ze Sevilly se narodil někdy v roce 560 n. l. v Cartageně a zemřel 4. dubna 636 v Seville. Svatořečen byl v roce 1598 papežem Klementem VIII. **Je navržen za patrona počítačů, internetu a studentů. Dokonce vznikla i „Isidorova cena“ pro volně šířené programy (Shareware).** Ovšem to není nic náhodného. Isidor prožil svůj život na Pyrenejském poloostrově, ovládaném germánskými Vizigóty. Patřil mezi několik málo osobností, které se snažily o záchranu doznívající latinské kultury a vzdělanosti. Narodil se v zámožné a vzdělané rodině, oba bratři i sestra byli v církevní službě. Po dvou staletích gótského panství byly staré kulturní a vzdělávací instituce zničeny a Isidor se věnoval jejich obnově, podporoval kláštery a pokusil se zachránit a uspořádat i souhrn klasického vědění ve svých spisech. Všem biskupům nařídil, že mají zřizovat školy a ve svých knihách jim poskytl i základní učebnice. První tři knihy jeho Etymologiae shrnují látku sedmi svobodných umění, jak se potom učila po celý středověk jako základ vzdělanosti. Jeho spisy jsou tedy spíše syntézy a sloužily po staletí jako učebnice. Nejvýznamnějším dílem Isidora ze Sevilly jsou Origines sive Etymologiae (Počátky neboli Etymologie). Dvacet knih představuje encyklopedii lidského poznání a vědomostí té doby, titul naznačuje duchovní souvislost s Platónem. První tři knihy jsou věnovány sedmi svobodným uměním. Vytvořil vlastně encyklopedický souhrn všech tehdejších filosofických a teologických poznatků, zároveň jím ovlivnil všechny tehdejší vědní obory. Patronem počítačů a internetu by mohl být jistě právem. **Jinak dnes je 95 den roku, do jeho konce zbývá pouhých 271 dní. A navíc je 4. duben Mezinárodním dnem proti nášlapným minám. Bez encyklopedie a internetu bychom to nevěděli.**

Vážení čtenáři- rádi jsme připravili velice podrobný článek k 150. výročí vzniku Sokola. Pokud se nám rozrostl – má 21 stran. Avšak je plný zajímavých, mnohde již dávno zapomenutých informací.
Doufejme, že bude pro vás osvěžením.

150 LET OD SKVĚLÉ MYŠLENKY SOKOLSKÉ

Petr Andrlé

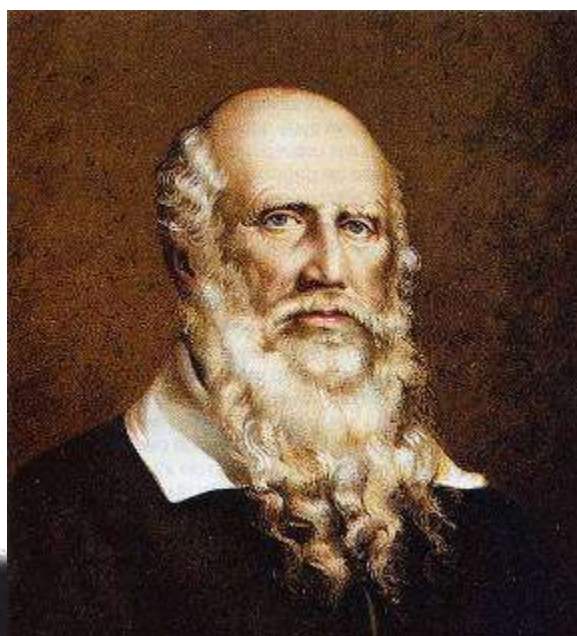
V devadesátých letech byl častým hostem v naší zemi profesor Kurt Hans Beidenkopf (CDU), v letech 1990 - 2002 ministerský předseda spolkové země Sasko. V jednom ze svých vystoupení na Karlově univerzitě poukázal na to, že v dějinách neexistuje jedna absolutní a neměnná pravda. *Existují ještě také pravdy národní, které vyplývají z rozdílných historických zkušeností*, řekl tedy profesor Beidenkopf (na snímku). Uvedl dále, že ony pravdy nejsou vždy slučitelné, a že také není žádoucí o to usilovat.

Pouze by se tyto pravdy neměly formulovat konfrontačně a v případě nesouhlasu bychom se měli snažit toho druhého pochopit.

Jeho představa nepostrádá logiku. V takto uplatněných zásadách by veřejné debaty mezi státy, stranami i jednotlivci mohly mít daleko konstruktivnější charakter. Rovněž tak by nás měly vést k tomu, abychom objektivně posuzovali historii. A neupravovali si ji podle svých potřeb. Stopadesátiletá obdivuhodná historie Sokola, sahající svých počátky do poloviny 19. století a rezonující i v prvních letech 21. století zaslouží, abychom byli ve vyprávění o ní pravdiví, objektivní a poctiví. A zkusili se podívat i na málo známé epizody a fakta z oné dlouhé historie.

OTEC TĚLOCVIKU

Po roce 1620 emigrovala z českých zemí nejedna česká rodina. Bylo to především z náboženských důvodů, kdy se například členové Jednoty českobratrské chtěli vyhnout pronásledování. Z Hořic tehdy odešla rodina, jejíž přímý potomek Jahn Friedrich Ludwig (1778 – 1852) je přezdíván Turnvater, tedy otec turněrstva. Jahn se věnoval studiu teologie, německého jazyka a stal se učitelem. Seznámil se s vychovatelskými pedagogickými zásadami Pestalozziho, v jejichž duchu byl řízen i Plamanův ústav v Berlíně, kde Jahn získal učitelské místo. Tam se začal zajímat o tělovýchovu mládeže a začal do ní vnášet i branný prvek.

Německý turnerský systém nářaďového tělocviku zdůrazňoval korektivní a zdravotní funkci cvičení, akcentoval rozvoj síly, vytrvalosti i charakterových vlastností. Hlavními představiteli tohoto směru, po zakladateli nářaďové gymnastiky J. CH. Guts-Muthsovi (1759-1839), jsou tedy zmíněny již **Friedrich Ludwig Jahn (1778-1852)** a E. Eiselen (1792-1846). Dodnes je často uváděna charakteristika gymnastiky Guts-Muthuse: „*Gymnastika není účelem, ale prostředkem, jak výcvikem těla zušlechtit člověka, aby byl tělesně a duševně kulturní, duševně a tělesně harmonický.*“

Jahn již v roce 1811 organizoval veřejná cvičení pro mládež. Na programu byla prostná, pořadová a přirozená cvičení (běhy, skoky a hody) a stále častěji cvičení na nářadí, z nichž některá vymyslel. V krátkém čase se zrodilo skutečné tělovýchovné hnutí, jehož základní buňkou byly Turnvereiny (tělocvičné spolky). Po porážce Napoleona byl Jahn pověřen, aby zavedl tělesnou výchovu jako povinný předmět do pruských škol. Nastal rozmach turnerského hnutí. Školil další cvičitele, budoval nová cvičební střediska a začal pracovat na základním spise německého tělovýchovného systému na *Německém umění tělocvičném* (Die Deutsche Turnkunst, 1816). **Tak vlastně potomek českých pobělohorských emigrantů značně posílil německé národní sebevědomí.**

Na snímku nahoře Jahnův obelisk ve Vídni, zhotovený k 150. výročí jeho narození. Na snímku vpravo je malý Ernie u busty svého prapra...dědečka. Ernie žije na Floridě v USA.

NA POČÁTKU BYLO SLOVO

Pro lepší pochopení následujících pasáží, si musíme udělat trochu jasno v terminologii. Však také i turnvater Jahn se trochu zmýlil při hledání správných výrazů. Řecký výraz gymnos (nahý) označoval mladé řecké hochy, kteří cvičili nahí. Z toho později vzešel termín gymnadzó (cvičím). Nu a posléze se nám objevuje gymnázium (cvičiště). Protože však veřejných tělocvičen užívaly za své shromaždiště školy filosofů a rétorů, nabyl výraz gymnasion významu „škola“. Avšak původní význam „tělesné cvičení“ máme uchován ještě v slově gymnastika.

V Homérově Odyssei se prvně setkáváme s výrazem „athlétés“. Starověcí Řekové označovali pojmem „athlón“ nejprve výkon, čin, později boj o cenu. Cíl tělovýchovy a sportu odvozovali od toho, co bylo „účelem obce“ a vytvořili si pro ně zvláštní slovo,

kteře často používáme – kalokagathia. Je to sloučenina dvou výrazů „kalos“ (znamená krásný) a „agathos“ (v základním významu dobrý). Kalokagathia se stala ideálem demokratického Řecka. A také ideálem Miroslava Tyrše, o čemž bude řeč později.

Jahnovi předci, jistě horliví ve víře, nemuseli znát všechna díla a myšlenky svého posledního biskupa Jana Ámose Komenského. Ten věděl velice dobře, co znamená pro vzdělání a výchovu sport. V kapitole „Informatorium školy mateřské“ se věnuje tělesné kultuře pro nejmenší děti. „Orbis Pictus“ obsahuje pasáže s názvy Hra o míč, Běhání o závod, Hry dětské. J. A. Komenský si všiml otázek denního režimu dětí, upozorňoval na význam her a tělesného cvičení již v dětství. Psal o „nesporném vlivu tělesné výchovy na mravní a duševní stránku člověka“.

Ironií osudu se Jahn trochu spletl ve výkladu historického významu slov, ale nestala se žádná tragedie. Když hledal nový vhodný výraz spíše německého původu, tak jej našel ve slovu Turn – turnen. Pojem gymnastika zavrhl. Jahn se domníval, že pojem turn - turnen je, stejně jako rytířské cvičení - turnaj; německého původu. To byl ovšem omyl. Základem je latinské slovo tornare, nehledě k tomu, že turnaje mají původ právě ve Francii, která v době napoleonských válek byla mezi Němci zemí nenáviděnou. A tak se slovo Turn - turnen stalo základem německého názvosloví, od kterého byla pak odvozena řada dalších pojmů: Turner, Turnerčin, Turnkunst, Turnhalle, Turnfest, Turnplatz ap. Postupně se všechno ustálilo. Když se podíváte dnes do česko – německého slovníku, tak naleznete v němčině řadu výrazů se základem turn, ale gymnastika se tam objevuje také, zrovna tak, jako slovo sport, které má svůj původ paradoxně také ve francouzštině. Nejprve se dostalo do angličtiny z francouzského „desporter“, tj. oddávat se zábavě a prvně je doloženo v textu z 15. století ve smyslu „bavit se“. V 16. století pak začíná mít význam „hráti hry“ – především v přírodě. A dnes mu rozumíme všichni. Ale Jahnovi jeho titul turnvater již nikdo nevezme.

Jinak se o nějakou tu desítku let později vyvíjelo myšlení jednoho ze zakladatelů Sokola. Filozofa a estetika Tyrše neoslovil pouze sport a tělovýchova, ale právě

myšlenka osobní svobody člověka – občana, pocit sounáležitosti se svou polis a zodpovědnost za ni. Řecko a jeho ideje se mu tak staly vzorem pro budování Sokola, jako výchovné organizace svobodných a zodpovědných lidí. V roce 1869 vydal spis „Hod olympický“ (na snímku vlevo), zdůrazňující význam olympijské myšlenky o téměř o čtvrt století dříve než baron Pierre de Coubertin,

zakladatel novodobých olympijských her. V té době bylo Pierrovi de Fredy, čtvrtému dítěti barona Charlese Louis de Fredy de Coubertin teprve šest let. A o pět let později, v roce 1874 začíná v Řecku německý archeolog Ernst Curtius (1814 – 1896) s pracemi, jejichž výsledkem je znovu objevení Olympie. Čehož Coubertin také později náležitě využil.

Problém je možná v tom, že Tyrš své myšlenky prezentoval v Praze, kdežto baron Coubertin svůj promyšlený návrh na novodobé olympijské hry vyslovil v roce 1892 v projevu na pařížské Sorboně. Tím se dostal do vědomí Evropy jako podněcovatel a později zakladatel novodobého olympijského hnutí. Poté hned byl také z jeho iniciativy ustanoven Mezinárodní olympijský výbor a první hry se konaly v roce 1896

v Aténách. Nemusí se nám to líbit, ale již tehdy platilo, že pronese-li se něco v Paříži, má to vyšší účinnost a jiný dopad, než když se to pronese v Praze. Dnes to platí dvojnásob, přestože někteří naši politikové v Praze vidí pupek světa.

Zde mi dovoluňte malou odbočku o tom, jak myšlenky sportovní dávno již překonávaly hranice myšlení nacionálních, byť na druhé straně národní hrdost podporovaly. Coubertin (*na snímku dole*) obdivoval anglický sportovní školský systém. Právě v Anglii (ale i na jeho dalších cestách do USA, Švédska a Řecka) pochopil, že dobře

organizovaný sport může sehrát značnou roli upevňování morálky mládeže. Také proto 25. listopadu 1892 v jedné své pařížské přednášce říká doslova: „Vývážejme do zahraničí veslaře, šermíře a běžce - a hle - uvedeme tím do pohybu svobodný styk, jehož pomocí zavedeme do krevního oběhu stařícké Evropy myšlenku míru a spolupráce lidstva“.

A snad ještě jednu drobnost, která do historie té doby patří. Když se připravovaly první novodobé olympijské hry, požádal Coubertin o spolupráci řeckou královskou rodinu. To vyšlo. Záštitu nad uspořádáním her převzal mimo jiné také řecký korunní princ. Avšak největším podílem k úhradě nákladů her, které byly zahájeny 25. března 1896, přispěli obyčejní řečtí občané. Ve veřejné sbírce sebrali více než milion drachem, když celkové

náklady na uspořádání her činily asi jedena půl milionu drachem. Není to tak dávno, abychom si to nemohli (a neměli) připomenout v souvislosti s různými ne vždy zcela kvalifikovanými diskusemi o dnešním Řecku.

Ale vraťme se do Evropy osmnáctého a devatenáctého století. Jaká byla situace v našich zemích koncem osmnáctého a začátkem devatenáctého století, pokud jde o tělovýchovu. O potřebě tělesných cvičení se hovoří již ve Všeobecném školním řádu, Jaká byla situace v našich zemích koncem osmnáctého a začátkem devatenáctého století, pokud jde o tělovýchovu. O potřebě tělesných cvičení se hovoří již ve Všeobecném školním řádu, který vydal 6. prosince 1774 pedagog a augustiniánský

kněz Johann Ignaz von Felbiger (1724-1788; *na snímku vlevo*) v rámci školských reforem Marie Terezie. Píše o tom také ve své příručce pro učitele (*Methodenbuch*), kterou vydal o rok později. Zde se objevují i doporučení k zakládání hřišť u škol nebo za obcemi. Zajímavé je, že tuto myšlenku prakticky podporoval mimo jiné také Jakub Jan Ryba. O potřebě tělesné výchovy se zmiňuje také Bolzano ve své knize *O nejlepší státě*. Traduje se mimo jiné, že v roce 1810 vznikla v Praze první veřejná plovárna. A to se již začínají objevovat první jména propagátorů tělocviku

Johan Hirsch (ortopedický lékař), Rudolf Stephany (první zemský učitel tělocviku), Jan Malypetr (zakladatel pražského tělocvičného ústavu, učitel Tyršův a propagátor Jahnovy metody cvičení, spoluautor českého tělocvičného názvosloví), Josef Seegen, Ferdinand Schmidt (organizátor dalšího tělocvičného ústavu v Praze), Jan Spott (organizuje cvičení dívek). A objevují se začátky spolkové činnosti. V roce 1845 byly v Praze pořádány první veslařské závody, v roce 1857 vzniká česko-německý spolek zabývající se jezdeckými závody na koních. A to se již pomalu blížíme k roku 1862, v němž byl založen „Pražský tělocvičný spolek“, o dva roky později přejmenovaný na Sokol.

POSLÉZE PŘIBYL ČIN

Mezi osobnosti, které stojí u počátku položení základů Sokola, není jméno světoznámého českého vědce a spoluzakladatele cytologie Jana Evangelisty Purkyně (1787 – 1869) zas tak často zmiňováno, jakkoli by si to zasloužil. Jeho asistentem byl přírodovědec a politik Eduard Grégr (1827 – 1907; *na snímku vpravo*). Oba dva, Purkyně i jeho asistent byli od počátku přispěvatelé významného encyklopedického díla známého jako Reigrův slovník naučný (vycházel v letech 1860 – 1874). Eduard Grégr přizval ke spolupráci v redakci tohoto slovníku i Miroslava Tyrše. Ve stejnou dobu, 1. ledna 1861 zakládá Eduardův bratr Julius Grégr (1831 - 1896) Národní listy. V roce 1874 se Julius Grégr stává spoluzakladatelem Národní strany svobodomyslné, známou spíše pod názvem Mladočeši. Není bez zajímavosti, že jejím kandidátem a později poslancem v Říšské radě byl Miroslav Tyrš.

A tak se stalo, že 17. prosince 1861 dr. Julius Grégr (*na snímku níže*) přichází na pražské policejní ředitelství s žádostí o registraci „Tělocvičné jednoty pražské“. Žádost je pochopitelně doplněna stanovami spolku, jehož prvním jednatelem se stal jeho bratr Eduard. Stanovy spolku byly kupodivu schváleny již 27. ledna 1862. Za tři týdny se konala v Malypetrově tělocvičném ústavu v Panské ulici ustavující valná hromada spolku. 75 přítomných zvolilo starostou spolku Jindřicha Fügnera (původně Heinrich Anton; 12. 10. 1822 – 15. 11. 1865). Dále pak místostarostou (později náčelníkem) náčelníkem Miroslava Tyrše (původně Friedrich Emmanuel Tiersch; 17. 10. 1832 – 8. 8. 1884). Členy výboru se stali oba bratři Grégrové (původně Gröegrové, od mládí čeští vlastenci i když jejich maminka byla Němka), dále třeba Rudolf Thurn-Taxis, Rudolf Skuherský, Emmanuel Tonner, Karel Steffek, František Písařovic, Jan Kryšpín, Ferdinand Fingerhut (Náprstek) a JUDr. Tomáš Černý. Samá dobrá jména.

Vzhledem k tomu, že Tyrš s Fügnerem byli vlastně svým původem čeští Němci, sváděla později jejich kritiky tato skutečnost ke spekulacím. Leč zbytečným a vesměs nepravdivým. Tyrš pro českou otázku zahorel již v době středoškolských studií na Malé Straně a sám požádal, aby mohl maturovat v českém jazyce, když si předtím změnil i křestní jméno z Friedricha na Miroslava. Na druhou stranu Jindřich Fügner měl s češtinou více než značné potíže. Avšak oba dva hlavní zakladatelé spolku od počátku úzkostlivě střežili jeho naprostou apolitičnost. Oběma, bez ohledu na to z jakého prostředí vyšli, byl poctivým a základním cílem zájem na skutečném fyzickém a morálním růstu českého národa. A dokázali skloubit své nejlepší vlastnosti a znalosti. Tyrš byl velmi vzdělaný člověk a naprosto oddaný tomu nejlepšímu, co nám mimo jiné odkázala řecká filozofie. Fügner byl také velice vzdělaný člověk (ovšem spíše samouk), navíc velice zběhlý v evropských poměrech a dokonalý psycholog. Byl to on, kdo v počátcích vzniku spolku uměl mírnit různé spory. Každopádně nebyl vznik spolku jakýmsi aktem proti německému živlu. V té době ani nehořely mezi Čechy a Němci nějaké zvláštní nacionální vášně, zejména vůbec ne mezi inteligencí českou a německou. Pochopitelně, že o povznesení národa českého zde šlo. Avšak jiným způsobem. Rozhodně nikoli onou formou, která by potlačováním jedněch, upřednostňovala druhé, čemuž jsme se bohužel nevyhnuli po roce 1918.

Jindřich Fügner a Miroslav Tyrš v kresbě vynikajícího portrétisty Františka Ženíška (1849 – 1916), budoucího rektora Akademie výtvarných umění (1903 – 1904). Kresby jsou z roku 1883. S Ženíškem se potkal Tyrš jako s cvičencem – mladí výtvarníci z pražské umělecké akademie, kde Ženíšek od roku 1864 studoval u profesora Eduarda Engertha, chodili po večerech velice horlivě cvičit do Sokola. Ženíšek byl mimo jiné velice oddaným obdivovatelem Josefa Mánesa, takže nemohl ani nebýt než příznivcem myšlenek sokolských. Josef Mánes byl totiž také u toho, když Sokol vznikl a je autorem jeho praporu.

KŘÍDLA SOKOLÍ I

Označení „sokol“ se oficiálně začalo používat až v roce 1864 na návrh Emanuela Tonnera, který se nechal inspirovat u Jihoslovánů, kteří „sokoly“ nazývali své hrdiny. Tito dravci pro ně představovali symbol síly, rychlosti, cti a čestného boje. *„Jméno spolku je původu jihoslovanského. Sokol znamená*

Slovanu v přeneseném, tedy básnickém slova smyslu bohatýra tělem i duchem. Sokolská myšlenka byla postavena na helénské době za Perikla.“

Emanuel Tonner (1829-1900; *na snímku vpravo*) český pedagog, novinář, překladatel a politik. Měl hluboké znalosti české historie, hlavně třicetileté války, a populární formou ji zpracoval v Matici lidu pro širokou veřejnost. Dějiny pro něj nebyly jen sbírkou starožitností, ale snažil se pochopit jejich

vůdčí myšlenku a přinést z nich aktuální poučení pro současnost. Zastával se slovanské vzájemnosti, zejména česko-polských vztahů, které podpořil knihou Poláci a Češi. Z latiny přeložil spisy Res publica bohema (Pavel Stránský), Obrana jazyka českého (Bohuslav Balbín) a Bellum bohemicum (Ondřej Haberveš z Habernfeldu).

Muž, který navrhl, aby namísto původního ZDAŘ BŮH Sokolové používali pozdrav NAZDAR, se jmenoval Josef Barák (1833-1883; *na snímku vlevo*). Vynikající český básník, novinář a vlastně vůdčí postava spisovatelské družiny májové. V roce 1858 se mladí čeští literáti představili veřejnosti literárním almanachem s názvem Máj. Redaktorem tohoto dílka byl Josef Barák, ačkoli hlavními iniciátory byly Neruda s Hálkem. Jenže ještě jim v té době nebylo (dle zákona) potřebných čtyřadvacet let. Dnes je jeho jméno známé jen užšímu kruhu zájemců o české dějiny. Neprávem, neboť, jak o něm napsal ve svých vzpomínkách spisovatel A. Stašek, *„svými náhledy předbíhal svou dobu, což bývá vždy známkou duchů nad obecnou úroveň vynikajících“*. A jak Josef Barák přišel

na to Nazdar? Je to taková krásná, typicky česká hříčka. Někdy se také používá zdobnělina Nazdárek. 14. dubna 1851 byla vyhlášena sbírka na podporu vybudování Národního divadla. Na pokladničkách výběrčích byl nápis „Na zdar Národního divadla“. A výběrčí se začali představovat slovy Na zdar, čímž vznikl vlastně název Nazdar. Nu, a protože se vybíralo i na Moravě, ve Slezsku i na Slovensku, pozdrav nazdar byl všeobecně rozšířen. A tak se stal pozdravem sokolským. Měl Josef Barák velmi dobrý nápad. **Později se tento pozdrav proslavil v první světové válce díky rotě NAZDAR složené z českých dobrovolníků, která tvořila základ československých legií ve Francii.**

Děla Páně 1862 dne prvního června věnovaly a odevzdaly jsme tento praporek tělocvičné jednotě Pražské „Sokolu“ aby je upamatoval ve všech dobách a v každém okamžiku, na přední povinnosti a cnosti českých turnerů, na lásku k vlasti a národu, na úspěšném vítězství mravní porahy a pěstování síly tělesné.
 Na zdar!

Karolina Světlá,
 Johanna Holíčková,
 Marie Machájková
 Terezie Močlová
 Bořinka Klížková,
 Bohdána Hanušová
 Klementina Hanušová,
 Jenny Taxisová

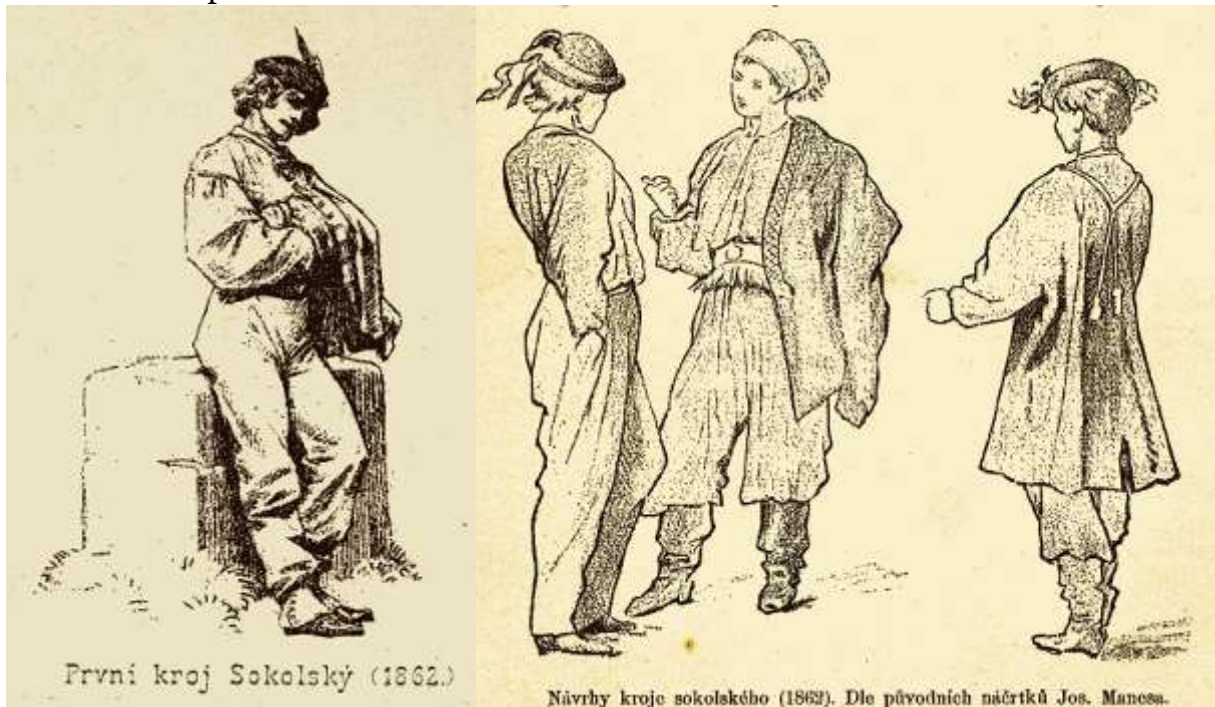
Marie Pignatarij
 Kateřina Pignatarij
 Beptha Pignatarij

Věnovací listina vložená v žerd slavnostního praporu Sokola Pražského.

První sokolský prapor namaloval Josef Mánes (na snímku dole) a při jeho rozvinutí se stala matkou praporu Karolina Světlá. Zápis byl pořízen ovšem později.

Josef Mánes svého času portrétoval Jindřicha Fügnera a jeho ženu. Od té doby byli přáteli. Miroslav Tyrš se s Mánesem seznámil při jedné návštěvě u Jana Evangelisty Purkyně, kde byl Mánes hostem. Navíc Tyrš obdivoval Mánesovy ilustrace v Rukopise Královédvorském. V nich viděl ideální typ českého muže a ženy. Tehdy nikdo netušil, že RKZ je falzifikát, konec konců není to zcela jasné ani dnes. Fügner se tehdy obrátil na Mánesa, aby vytvořil důstojný prapor pro tělocvičnou jednotu. Mánes jej vymaloval olejem na čisté hedvábí. „Prapor Sokolstva je oživen „hřebíčkovým květem“, který na obrovnáčkách jihomoravských chalup často nalézáme.“ K Sokolu patřil a patří též kroj, jeho červenou garibaldijskou košili navrhl Jindřich Fügner a Mánes to akceptoval.

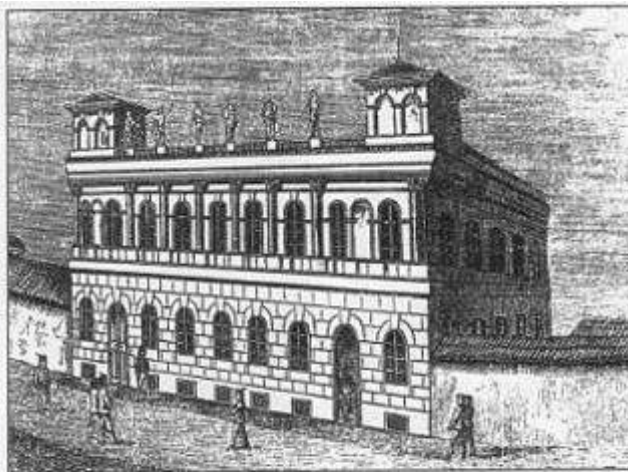

TISÍCE DALŠÍCH SOKOLOVEN

Starosta jednoty Jindřich Fügner koupil pozemek v blízkosti Slepé brány v ulici Hradební (dnešní Sokolská č. p. 1437 nedaleko Václavského náměstí) a vyzval členy, aby pomohli ve stavbě vlastní tělocvičny - sokolovny. V jednom letním dni přesvědčil architekta Vojtěch Ignáce Ullmanna, aby nechodil z tělocvičny domů a usedl k rýsovacímu prknu. Ráno byl projekt hotov.

V červenci 1863 se začalo s výkopy a v prosinci téhož roku se v nové sokolovně začalo cvičit. Osvědčila se dobrovolná práce i peněžní dary ve prospěch sokolovny. Tímto způsobem byly pak postaveny v této zemi tisíce dalších sokoloven. Stavba sokolovny byla neobvyklá a předběhla svou dobu jednak rozlohou tělocvičného sálu (1.100 m²), který je nyní označován jako Fügnerův sál. Tělocvična je i místem kde se pořádá 1. sokolský maškarní ples (1865), o kterém ve svém fejetonu psal Jan Neruda, a který byl nazván Šibřinkami. Ty se staly tradičním sokolským plesem a v mnoha sokolských jednotách jsou pořádány dodnes. V sokolovně byly nejen kanceláře, ale i byty pro činovníky Sokola. Její výstavbu uhradil Jindřich Fügner a také stavbu spolku odkázal.

SOKOLSKÉ SLETY

Sokolské slety považovali zakladatelé spolku za mezinárodní slavnosti ducha i těla. Tyrš sám onu myšlenku považoval za jisté vzkříšení myšlenek olympijských. Cvičence považovali Sokolové za posly míru, porozumění, za vyslance snášenlivosti a mravního souznění. Tomu pozdější organizátoři socialistických Spartakiád nemohli v řádném případě porozumět.

I. slet 1882 byl uspořádán v červnu 1882 na Střeleckém ostrově. Před 2500 diváky zacvičilo 696 cvičenců, Prahou prošel průvod 1600 krojovaných Sokolů.

II. slet 1891 se povedlo uskutečnit až jako doprovodnou akci Jubilejní výstavy 1891. Čtyřdenního sletu ve dnech 27. června až 30. června se zúčastnilo 2310 cvičících Sokolů, v průvodu Prahou pochodovalo 5520 Sokolů v krojích.

III. slet 1895 byl uspořádán ve dnech 28. června až 1. července 1895 a zahrnoval hromadné cvičení 4000 mužů, v průvodu Prahou šlo 7533 krojovaných mužů.

IV. slet 1901 na Letenské pláni, kde byl vytvořen areál pro 22 000 diváků a 6 000 cvičenců. Do různých cvičení se zapojilo zhruba 9000 cvičenců a poprvé i ženy. V průvodu Prahou pochodovalo přes 11 000 Sokolů.

V. slet 1907. Hlavní sletové dny byly od 28. června do 1. července opět na Letenské pláni, cvičilo a tančilo přes 10 tisíc mužů a žen z jednot celého světa.

VI. slet 1912. Na Letenské pláni byl upraven areál 14 hektarů s tribunami pro 10 tisíc diváků. Bylo zajištěno ubytování pro 40 000 návštěvníků. V průvodu šlo 17 212 sokolů z mnoha zemí světa s prapory a hudbou.

VII. Slet 1920. Sletová aréna byla vybudována na rozloze 128 669 m², tribuny pojaly 100 000 diváků. Hlavní cvičení sokolů byla 27. až 30. června, své

sestavy předvedlo postupně 50 000 cvičenců včetně armády. Sletu věnoval velkou pozornost prezident republiky T. G. Masaryk, který přijížděl na sletová cvičení z blízkého Pražského hradu na koni.

VIII. slet 1926. Hlavní cvičení byla na Strahově ve dnech 4. – 6. července 1926, cvičilo zde postupně 144 863 cvičenců před přeplněnými tribunami. V průvodu Prahou pochodovalo 50 000 sokolů.

IX. slet 1932 byl věnován 70 výročí vzniku Sokola a 100 výročí narození dr. Miroslava Tyrše. Hlavní sletové dny zde byly začátkem července, cvičilo 188 000 cvičenců, ve třech průvodech Prahou šlo 104 000 Sokolů z celého světa.

X. slet 1938 měl hlavní cvičení na Strahově počátkem července 1938. Průvod Prahou trval 4 hodiny a stal se národní manifestací Sokolů před nastupujícím fašismem.

XI. slet 1948. Po desetileté přestávce způsobené II. světovou válkou byl hlavní program v druhé polovině června. Na ploše se vystřídalo 118 000 cvičenců, které denně sledovalo 200 000 diváků. V průvodu pak pochodovalo 75 000 sokolů, 9 000 hostů a 933 jezdců na koních.

Z TĚLOCVIČEN DO PŘÍRODY

Smyslem sokolské činnosti již od prvopočátku nebylo pouze cvičení v sokolovnách. Miroslav Tyrš ve „Výletním řádu“ napsal mimo jiné:

„Účelem výletů Sokola jest cvičení se v chodu a pochodu, v běhu a poklusu, v přemáhání obtíží a překážek v přírodě skokem, šplhem a útokem, tužení těla ve vedru a větru, slovem vše, čemu v tělocvičně již pro omezenost času a místa zvyknouti a přiučiti se jest nelze.“

A tak se téměř přesně před 150 lety, dne 27. dubna 1862 uskutečnil první sokolský výlet na Říp. Necelá stovka sokolů jela z Prahy vlakem do Veltrus a odtud pěšky na Říp. Na svou dobu to byla úžasná manifestace. Okolní obce byly vyzdobeny, na Řípu vystoupily pěvecké spolky, včetně pražského Hlaholu, byly proneseny projevy. Úspěch sokoly nadchnul a hned za dva týdny se uskutečnil památný výlet na Závist. Tentokrát se v Ječné ulici již v pět hodin ráno shromáždily dvě stovky účastníků, všichni v červených garibaldiových košilích. Účastníky přivítal krátkým projevem Jan Evangelista Purkyně. Po šesti hodinách pochodu Prahou dorazili do cíle, kde uspořádali ukázky tělovýchovných cvičení. Během pochodu byli pozdravováni mnoha občany, kteří se shromažďovali na jeho trase. Smyslem těchto pochodů, jichž pořádalo vedení Sokola v počátcích nejméně deset za rok, bylo mimo jiné také poznávání kulturních a historických památek. A tak se pořádaly výlety na Křivoklát, do Šárky, na Okoř či do Posázaví. Byly organizovány i vícedenní pochody, například do Kutné Hory či do Kroměříže. Na mnohých místech poté spontánně vznikaly nové sokolské jednoty.

Ve dnech 19. a 20. srpna 1865 se šedesátičlenná sokolská delegace zúčastnila svěcení praporu pěveckého spolku Moravan. Za účelem, jak bylo dopředu prezentováno „*utužení bratrského svazku Čechů a Moravanů*“. V pozdějších letech byly konány také zahraniční sokolské cesty. Například do Tater, Lublaně, Terstu a Benátek.

Později vznikaly spolky zaměřené přímo na turistiku, například Klub českých turistů a sokolové své výletní aktivity spojovali spíše s jejich činností.

DVA SOKOLOVÉ

Osudy obou mužů, Tyrše a Fügnera (*na snímku vlevo*) byly zvláštní, rozdílné, nakonec se spojili nejen ve společném díle. Nejprve tedy, jak se poznali.

Miroslav Tyrš složil v roce 1855 první rigorózum z teoretické a praktické filozofie a prakticky z nouze přijal později místo vychovatele v rodině podnikatelů Bartlemusů v Novém Jáchymově. Kde to je a kdo byli Bartlemusové? Nejprve si musíme říci, co je Krušná Hora. Jde o kopec, v jehož okolí byly odjakživa doly na železnou rudu. Počátkem 19. století zde nechal postavit Jáchym Egon Fürstenberg, majitel křivoklátského panství (to přešlo do majetku Fürstenberků v roce 1731) vysokou pec a dům pro dělníky. A tak se zde začala rodit obec původně nazvaná "Joachimstahl" na paměť zakladatele. Později, aby byla rozlišitelná od Jáchymova v Krušných Horách byla přejmenována na „Nový Jáchymov“.

Obec se měla čile k světu. Vznikla tu zanedlouho i škola, památná je také tím, že zde v roce 1830 František Spal, založil slavnou hutnickou kapelu. Ta byla

později povýšena na knížecí fürstenberskou kapelu, která se zúčastňovala aktivně místního společenského života.

Někdy v 18. století se v Čechách usadil protestantský rod Bartlemusů. Eduard Bartlemus (1805 – 1877) se vyučil chemikem a vystudoval farmacii. Chemie mu učarovala. Někdy kolem roku 1830 vynalezl zdraví neškodný smalt na litinové nádobí. A to byl úspěch. První továrnu na toto nádobí otevřel v Brně. V roce 1839 vybudoval se svými bratry továrnu na smaltované nádobí právě v jižní části obce Nový Jáchymov u Berouna právě proto, že zde byly prosperující železářny.

Mezi námi smaltování používali již ve středověku Číňané, Indové či Japonci při zdobení šperků. K nám tato metody pronikla již v sedmém století, avšak používaný smalt měl některé jedovaté příměsi a nehodil se moc pro výrobu nádobí. A právě na svém vynálezu neškodného smaltu založil Eduard Bartelmus své podnikání.

Eduard Bartelmus měl dva syny, jejichž vychovatelem se stal v letech 1858 – 1861 právě Miroslav Tyrš. Starší Robert (1845 – 1919), se narodil 13. 6. 1845 již v Novém Jáchymově. Mimochodem, z mladíka se stal díky Tyršovu působení český vlastenec, později spoluzakládal brněnský Sokol, pomáhal rozvoji brněnského školství a jeho brněnská domácnost se stala zastaveníčkem a útočištěm mnoha českých brněnských umělců.

Místo vychovatele bylo v 19. století běžným způsobem obživy mnoha významných osobností. Rodina, díky paní domu, se hlásila k češství. Postavení vychovatele Tyršovi poskytovalo nejen slušné materiální zabezpečení, ale měl mimo své pedagogické povinnosti dostatek času k vlastnímu studiu, k přípravě na další rigorózní zkoušky. Studuje pilně, jeho záběr je široký. Od nekřesťanských náboženství, přes umění, estetiku až po antiku. Začal také s chlapci pravidelně cvičit. Továrníkova rodina byla kulturně a vlastenecky zaměřena, v jejich domě se střetávaly osobnosti českého společenského života. S příchodem Tyrše se zde vytvořil jakýsi literární a filosofický salon. Byla to patrně nejklidnější doba Tyršova života.

A ještě si musíme říci něco o vesničce Svatá nedaleko Berouna, která se nachází také jižně od Nového Jáchymova. V ní se dodnes nachází myslivna zvaná Na Králi. A právě v této myslivně se v roce 1860 seznámil s Jindřichem Fügnerem, tehdy ředitelem pojišťovny Nuovy z Prahy. Fügner jezdil často do křivoklátských lesů. Konal zde četné procházky k celkovému posílení organismu. V křivoklátských lesích se v té době nepohybovalo až tak moc významných okolností, bylo opravdu jen otázkou času, kdy se tito dva muži potkali. Velice brzy vytvořili přátelský svazek. Zde v dlouhých večerních debatách i při častých procházkách vznikla myšlenka národního českého tělocvičného spolku.

Je zajímavé, že oba toto místo ctili i nadále, čímž se nijak netajili. Proto snad v roce 1897 koupil pozdější starosta České obce sokolské dr. Josefa Scheiner ve Svaté od Antonína Sýkory pěknou vilu (*na snímku vlevo*) která zde stojí dodnes. Nad balkonem v průčelí jsou umístěny plakety zakladatelů Sokola, Dr. Miroslava Tyrše, Jindřicha Fügnera, mezi nimiž je plaketa Dr. Josefa Scheinera. Nad těmito plakety je

nápis: "Lesy šumí Tobě na pozdrav, Fügnera zde poznal Miroslav."

nápis: "Lesy šumí Tobě na pozdrav, Fügnera zde poznal Miroslav."

30. července 1922 zde byla uspořádána Pražským Sokolem pietní oslava a na myslivně Na Králi byla umístěna pamětní deska s tímto nápisem: *"Z přátelství, které uzavřel pod tímto krovem Jindřich Fügner s Dr. Miroslavem Tyršem, vzešlo Sokolstvo spojující slovanský svět."*

Ano velký český vlastenec Miroslav Tyrš byl původem český Němec. Narodil se roku 1832 v Děčíně jako Friedrich Emmanuel Tiersch v rodině místního zámeckého lékaře Jana Vincence Tiersche. V historicky krátké době zemřeli Tyršovi oba rodiče a dvě sestry. Všichni na tuberkulózu. Mladý muž, jediný z rodu, byl vychováván u příbuzných v Kropáčově Vrutici na Mladoboleslavsku a později ve Stránově a v Praze. A náhle se tak ocitl v českém prostředí.

Když studoval na malostranském gymnáziu tak roku 1850 maturoval na vlastní žádost česky. Místo Friedrich se začal podepisovat Bedřich a brzy přijal vlastenecky lépe znějící jméno Miroslav. V roce 1860 se stal doktorem filozofie a působil jako estetik a teoretik umění. Na tomto poli vykonal obrovský kus průkopnické práce, objevil mnoho českých umělců a pomohl jim s uplatněním. Byli mezi nimi i pozdější velikáni Josef Václav Myslbek, František Ženíšek, Vojtěch Hynais, Mikoláš Aleš nebo Josef Mánes.

Fügnerův otec byl pražský obchodník s látkami. Syn ovšem nedokončil studia na gymnáziu (dnes bychom řekli, že byl příliš neposedný) a jeho školou se později stal zahraniční obchod. Právě ve styku s Evropou si uvědomil důležitost vzdělání. Vlastnil bohatou knihovnu, naučil se hrát na varhany, najímal si domácí učitele, vzdělává se ve filozofii a v historii. jako mladík také sportoval (potřeboval to ze zdravotních důvodů) bruslil, jezdil na koni, měl plachetnici. V roce 1853 se oženil a po roce se manželům Fügnerovým narodila dcera Renáta. Několik let byl jejím domácím učitelem Tyrš, který se pak v roce 1873 se svou žačkou oženil. Ta jej pak přežila o více než padesát let.

Jindřich Fügner, byť vyrůstal v německé pražské rodině a byl tak trochu kosmopolitou, podlehl českým vlasteneckým náladám a to naprosto dokonale. Sokol měl to štěstí, že jeho první starosta byl nejen výborný organizátor, ale také nezištný a štědrý anonymní podporovatel hospodářských zájmů Sokola a ryzí demokrat. Bez jeho hmotné podpory by Sokol nepřekonal svá první léta. Velkou jeho zásluhou bylo, že do Sokola vnesl a důsledně vyžadoval demokratičnost a liberalismus. Vyznával heslo francouzské revoluce "Volnost, rovnost, bratrství" a nepřímou přispěl k demokratizaci celé české společnosti. Stavěl se za občanskou svobodu, ale i za kázeň. Navrhl oslovení bratře, sestry a zavedl v Sokole tykání. Odmítal vnést do života spolku politiku a nezdravý nacionalismus. Mimo jiné se také zasloužil o vznik českého těsnopisu, byl členem Pražské obchodní komory, od roku 1861 také členem pražského městského zastupitelstva. Působil rovněž ve výboru pro zbudování Národního divadla. Bohužel, předčasně zemřel (krevní infekce) ve 43 letech, tři roky po založení Sokola. Jeho pohřeb byl opravdovou národní manifestací.

JEDEN Z MNOHA VÝBORNÝCH DĚDICŮ

V našem vyprávění jsme se již zmínili o muži jménem Josef Eugen Schneider (*na snímku vpravo*) Patří k velice výrazným osobnostem sokolského hnutí v éře bezprostředně po Tyršovi a Fügnerovi. Narodil se v Benešově rok před založením Sokola a zemřel právě před osmdesáti lety, v lednu 1932 v Praze. Ještě jako sedmnáctiletý se stačil seznámit s Miroslavem Tyršem, když je k sobě přivedla jeho teta, která byla zároveň tetou Renáty Tyršové. Tedy vlastně

švagrovou Jindřich Fügnera a zároveň švagrovou Scheinerova otce. V roce 1889 se mu podařilo spoluzaložit Českou obec sokolskou, jejímž prvním starostou se stal JUDr. Jan Podlipný (1848 - 1914), starosta Prahy v letech 1897 – 1906. V roce 1906 Jan Podlipný odchází z funkce starosty ČSO a přichází právě Scheiner. Dva roky poté zakládá mimo jiné i Svaz slovanského sokolstva a stává se rovněž jeho starostou. Sehrál jednu z důležitých rolí v říjnu 1918, kdy pomáhal organizovat zárodky budoucího českého vojenského velitelství; sokolské hlídky v celé zemi napomáhaly k zajištění pořádku a kázně. Koncem dvacátých let se začal zhoršovat jeho zdravotní stav a dne 11. ledna 1932 se zastavilo jeho široké a skutečně sokolské srdce. V květnu 1932 nastoupil do jeho funkcí dr. Stanislav Bukovský (1889 – 1942; *na snímku vpravo*). Jeho jméno patří nesporně do sokolské historie. Členem se stal hned po první světové válce, pracoval v různých funkcích. V roce 1941 byl gestapem zatčen (podobně jako mnoho členů sokolských jednot) a 8. října 1942 v pouhých jeho 53 letech byl zavražděn v plynové komoře v Osvětimi.

KŘÍDLA SOKOLÍ II

Tyrš byl v roce 1884 nervově vyčerpán, a proto hledal uklidnění na léčebném pobytu v Tyrolských Alpách, ve vesnici Ötzu. Tady pak v pátek 8. srpna 1884 odešel dopoledne z Heidova hostince, kde byl ubytován, a už se nevrátil. Den poté přijela za ním jeho

tehdejší choť Renáta, dcera Tyršova zesnulého přítele Fügnera (*na snímku vlevo*). Tyrš byl ale po celé další dva týdny nezvěstný. Konečně pak bylo jeho tělo nalezeno v horské říčce Aaše u osady Habichen. Nad jeho smrtí tak dodnes visí otazník. Šlo zřejmě o nešťastnou náhodu, kdy nejspíš sklouzl na horské stezce a zřítíl se do vln. Je však také možné, že se mu stala osudným jeho dobrodružná povaha a chtěl si v nevyzpytatelné řece zaplavat. Voda je v ní však mnohde nestejně hluboká a velmi studená, takže plavec se mohl potopit a následně dostat zástavu srdce. Objevily se samozřejmě i spekulace o sebevraždě, ty však nejsou ničím opodstatněné a nedávají valný smysl. Přesné

okolnosti smrti už tedy nejspíš nikdo neobjasní.

Velký český vlastenec, myslitel, historik umění a pedagog Miroslav Tyrš tak ukončil svůj život v nedožitých 52 letech. Přečasně byl pohřben v Ötzu, později však byl převezen do Prahy a na Olšanských hřbitovech uložen do hrobu ke svému spolupracovníkovi a spoluzakladateli Sokola, Jindřichu Fügnerovi.

KŘÍDLA SOKOLÍ III

Vlastní činnost zahájil Sokol Pražský 5. 3. 1862. Zpočátku se cvičilo v pronajatých tělocvičnách a různých jiných sálech. Zaměření bylo všestranné: prostná náradňová cvičení, skoky, zápas, později bylo přidáno veslování, plavání, střelba, šerm; kromě pravidelných cvičení byly pořádány výlety a společenské akce. V roce 1869 byl při Sokole založen Tělocvičný spolek paní a dívek pražských. **Roku 1884 byly zřízeny župní svazy, zastřešující místní jednoty, pět let nato vznikly Česká a Moravsko-Slezská obec sokolská, v níž se župy sdružily.**

ČTYŘI ZMRTVÝCHVSTÁNÍ

V listopadu 1915 byla činnost ČOS rakouskými úřady **poprvé zakázána** a její starosta Josef Schneider byl vzat do vazby. Po válce patřil Sokol k významným společenským silám nového státu.

Průvod Prahou v roce 1938 (X. slet) trval 4 hodiny a stal se národní manifestací Sokolů před nastupujícím fašismem.

Podruhé bylo hnutí zakázáno během nacistické okupace 12. dubna 1941. Ovšem členové Sokola byli za své postoje i rozsáhlou odbojovou činností zatýkáni, mučeni a posíláni do pracovních, později koncentračních táborů již od roku 1939. To však nestačilo. K. H. Frank podepisuje výměr o likvidaci spolku a v noci ze 7. na 8. října 1941 jsou po celém území protektorátu pozatýkáni gestapem funkcionáři Sokola jak v ústředí ČOS, tak i v župách a jednotách. Ke zhruba 1500 členům Sokola, kteří jsou v té době již vězněni v nacistických žalářích, přibývá během krátké doby dalších více jak 5.000 funkcionářů Sokola. Ze všech, více jak 12.000 členů, kteří prošli peklem koncentračních táborů, se dle poválečných statistik 3.388 z nich již konce války **nedožilo**. Co bylo ale zakázáno a perzekuováno na okupovaném území, o to více sílilo v exilu. V bojových jednotách RAF, propagovali sokolské myšlenky českoslovenští letci, nové sokolské jednoty vznikaly až v daleké v Asii.

Potřetí bylo hnutí zakázáno komunisty. Nejtěžší zkouška ale na Sokol čekala s nástupem komunismu. Na podzim 1948 bylo ze sdružení vyloučeno na 11 tisíc členů a tělovýchova byla násilně sloučena. Sokolské myšlenky se přesunuly do uprchlických táborů a emigranti z Československa pak Sokol zakládali ve svých nových bydlištích – Kanadě, Austrálii, Švédsku, Švýcarsku apod. V 50. letech 20. století vzniklo v

zahraničí Ústředí čs. sokolstva, které zachovávalo sokolské ideály až do roku 1990, kdy v lednu došlo **ke čtvrtému znovuzrození Sokola**. Na spodním snímku Všesokolský slet v roce 1948. Samotného sletu se zúčastnilo celkem 585 000 cvičenců a dva miliony diváků. Vše vyvrcholilo závěrečným hlavním průvodem centrem města, který se i v dešti stal masovou demonstrací proti nastupujícímu režimu.

Dnes sdružuje Česká obec sokolská
zhruba 1100 jednot a 190 000 členů.
Letos bude mít svůj patnáctý slet.
Svoji patnáctou olympiádu.

EPILOG I

Kámen z Lysé

Již v roce 1910 vznikla při České obci sokolské komise pro vybudování sokolského domu. Jenže po vypuknutí 1. světové války byla Česká obec sokolská dne 23. 11. 1915 rakouskými úřady zakázána a rozpuštěna. Své zde jistě sehrály sympatie slovanské sokolů vůči Srbům a Rusům. Kteří stáli na druhé straně válečného konfliktu. Po válce nabídla pražská obec sokolům palác Michnů z Vacínova na Újezdu (Malá Strana). Dnes tam stojí Tyršův dům. Před 70 lety, 26. 9. 1922 byl Michnův palác zapsán jako sokolský majetek, v říjnu 1923 se začalo s potřebnými demolicemi.

Dne 28. října 1923 byly položeny základní kameny novostavby a o necelé dva roky později, dne 24. května 1925 byl Tyršův dům slavnostně otevřen k počtě připravovaného VIII. všesokolského sletu v roce 1926.

Tři týdny předtím se zde konala první schůze výboru České obce sokolské, kterou řídil její starosta dr. Josef Steiner. O deset dní později, 13. května 1925 navštívil Tyršův dům

člen Sokola, prezident Tomáš Garrigue Masaryk. V tomto měsíci sem přišel ještě jednou. SA to v druhém dni slavnostního otevření, 25. května 1925, doprovázen ministrem Edvardem Benešem a pražským primátorem Bohumilem Baxou.

Zajímavé na tom všem je také to, že bylo do základů stavby uloženo celkem šest základních kamenů. Dva z Triglavu a z Černigu. Triglav (2 864 m) je jakási národní hora Slovinska. Slovinci ji mají na vlajce i ve znaku. V polovině 19. století se stala součástí národního uvědomění – dodnes se říká, že každý občan Slovinska by měl nejméně jednou za život onu horu slézt.

Hora Černig (2020 m) leží v dnešní Zakarpatské Ukrajině (tedy Podkarpatská Rus jako součást Československa). Kámen z Kriváně symbolizoval Slovensko. Další tři kameny byly přivezeny z Řípu, z Radhoště a z Lysé Hory ([na snímku jarní pohled na Lysou Horu](#)). V roce 2005 organizoval Sokol expedici, jejímž úkolem bylo přivést do Tyršova domu kameny z těchto míst znovu. Krásný symbol, jehož smysl je stále aktuální.

EPILOG II

MAMINKA MĚ VZALA ZA RUKU A ODVEDLA DO SOKOLA

Poslední březnové číslo týdeníku Respekt přineslo mimo jiné velice svěží článek s názvem „ Ptáčky v parku nekrmím“. Popisuje se v něm příběh obdivuhodného muže. Jiřímu Soukupovi je 85 let. Je seniorským rekordmanem ve skoku do výšky a evropským šampionem v běhu na dlouhé tratě. Účastní se stále mnoha soutěží v Evropě a v jiných státech světa, běhá, skáče do výšky a do dálky, umí také trojskok. Vrhá diskem a koulí. V roce 2010 získal v Polsku zlatou medaili v běhu do vrchu. V padesáti běžel svůj první maraton. Každé ráno cvičí padesát sklapovaček, padesátkrát jede nohama ve vzduchu na kole, poté udělá padesát lehkých a padesát těžkých kliků. Pak se osprchuje a jde mokřý na balkon, aby se otužil.

V závěru článku Jiří Soukup říká: „*Pohyb mě psychicky podporuje, jinak bych se třeba dnes strachal s hůlčičkou v parku, krmil ptáčky a vzpomínal na mládí. Takhle žiji naplno každý den*“.

Jenže pár řádek předtím říká Jiří Soukup ještě něco:

Sportoval jsem samozřejmě už zamlada. Oba moji rodiče pocházeli ze sokolské rodiny, a tak mě maminka vzala v pěti letech za ruku a odvedla mě do Sokola, abych se tam naučil kázni a jen tak zbůhdarma neběhal po ulici“.

Už tedy víte,
o čem si v roce 1860,
povídali Tyrš s Fügnerem
v myslivně Na Králi?

(Tento materiál je rozšířeným textem vlastivědné přednášky, přednesené autorem v rámci projektu EVROPSKÁ VÝROČÍ S DVOJKOU NA KONCI, konané dne 28.

března 2012 pro příznivce a členy Okrašlovacího spolku Rozhledna a klienty Beskydského rehabilitačního centra v Čeladné v místních lázních)

POZVÁNKA NA BENEFIČNÍ KONCERT

V našem městě dobře známí a oblíbení rodáci – hostující zpěváci **Lada Soukupová a Štěpán Harasim** vystoupí opět na benefičním koncertu pořádaném již tradičně ve spolupráci s Římskokatolickou farností, Českobratrskou církví evangelickou a místní organizací KDU-ČSL v kostele sv. Ducha v Krnově v neděli dne 15. dubna 2012 v 17.00 hodin. Tento koncert v provedení Hudebního sdružení Krnov se bude konat pod taktovkou nastupující mladé generace – **Tomáše Mičky**, studenta sbormistrovství na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity.

V programu zazní např. tato díla:

Wolfram Menshick – Missa antiqua

Adam Michna z Otradovic – Andělské přátelství

César Franck – Panis angelicus

Dmitrij Bortiansky – Tebe poem

KAREL Z KARLŠPERKU – CANTATE DOMINO

Arvo Pärt – Bogorodice Djévo

George Gershwin - Summertime

Je to v pořadí již šestý benefiční koncert, který tento amatérský soubor pro charitativní účely pořádá. Koncerty se v minulosti konaly také v evangelickém kostele, později se osvědčilo uspořádání koncertu v kostele sv. Ducha, kam přišlo podpořit tuto charitativní akci velké množství krnovských občanů. Na dobročinný účel je možno věnovat prakticky celou částku získanou ze vstupného, neboť město Krnov podporuje tuto akci poskytnutím slevy na nájemném koncertní síňě a všichni účinkující vystupují bez nároku na honorář. Již po několik let bylo odesláno v průměru přes 10 000 Kč z každého koncertu na účet dětí z Ukrajiny, konkrétně pro charitně-pastorační centrum v Tjačivu, vedeném slovenským misionářem Petrem Krenickým, který je v úzkém kontaktu se skupinami mladých lidí z Moravskoslezského kraje, z Krnova, ze Zátora a M. Albrechtic. Ti se pravidelně o prázdninách účastnili pobytu v této lokalitě a pomáhali svými silami a prostředky zmírnit nuzné podmínky, v nichž tyto děti na Ukrajině žijí. Jako reakci na dar krnovských občanů jsme od pana Krenického již několikrát obdrželi osobní dopis. V jednom z nich píše:

*„Drazí dobrodinci, přátelé z Krnova,
chci Vám moc a moc poděkovat za Váš velkodušný dar, výtěžek benefičního koncertu. Sděluji, že připravujeme na operaci srdce 12 ti letou holčičku z Tjačeva, která má ještě 3 sourozence, bez maminky, a tak peníze postoupily na její fond.
Děkujeme, že tak jako vloni i letos jste si na nás vzpomněli.*

Věříme, že i letos budeme moci alespoň trochu přispět k ulehčení chudých dětí na Ukrajině. Peníze budou zaslány přes konto Charity Ostrava.

Za dlouholetou přízeň děkují a na opětovné letošní setkání s krnovskými občany na benefičním koncertu se těší pořadatelé
Římskokatolická farnost v Krnově, sbor Českobratrské církve evangelické v Krnově a místní organizace KDU-ČSL Krnov.

Na margo aktuálních témat

Tomáš Krystlík

Vysoké mandatorní výdaje státu a školné jsou dnes nejvíce přemílaná témata zejména v souvislosti s nedostatkem státních financí. Sociální podpora a nezaměstnanecská tvoří všude hlavní položku oněch výdajů. Podívejme se, kde by se dalo ušetřit. Před rokem a půl spočítalo německé ministerstvo práce, kolik stojí pouhé odeslání pozvánky nezaměstnanému, aby se dostavil tehdy a tehdy do úřadu. Jednotný text dopisu je přitom uložen v paměti počítače, úředník vybere jen jméno s adresou, vyplní den, hodinu a číslo dveří, kam se má dostavit. Dopis se sám vytiskne, složí, vloží do obálky, zalepí, ofrankuje (porto 0,55 €, dopisy se nepodepisují, nerazítkují) a odešle bez zásahu lidské ruky kromě odnesení krabice s dopisy z kanceláře. Přesto náklady na jeden takový dopis činí se započtením platu úředníků, údržbou, otopem budovy atd. cca 52 €. To v Česku s obrovským množstvím zbytečných úředníků rozmístěných v mnoha lokalitách, které se musejí jednotlivě udržovat a vytápět, musí stát srovnatelnou sumu, ne-li více. Navíc německý úřad práce na rozdíl od českého nechce své klienty, nejde-li o něco složitějšího, pokud možno vidět; výsledky ucházení o práci mu nezaměstnaní posílají v kopíích poštou, úřad jim zase, kde se mají hlásit o místo (jen u dělnických a málo kvalifikovaných profesí).

Dlouhodobě nezaměstnaní, po 12 měsících nezaměstnanosti, začínají v Německu dostávat podporu ve výši sociálních dávek. Dostaví se jedinkrát do úřadu práce, přinesou s sebou nájemní smlouvu na byt, kolik platí za nájem dnes (výpis z účtu), úřad si to okopíruje a dotyční dostanou sociální dávku plus peníze na nájemné a otop, pokud jejich majetek nepřesahuje 200 € na rok věku žadatele; pro nepracujícího manžela platí totéž a limity se slučují. Plus sociální dávky na děti, které s nimi žijí. Před polovinou roku a koncem kalendářního roku dostane každý dlouhodobě nezaměstnaný obyčejnou poštou od úřadu dvoustránkový dotazník, kde se úřad ptá, co se za tu dobu změnilo a dotyčný křížkuje odpovědi "ano" nebo "ne". Když se třeba zvýšil nájem nebo se zdvihly zálohy na otop, zakroužkuje, že se ta položka změnila, přiloží neověřenou kopii, která to dokládá, a vše zase pošle poštou pracovnímu úřadu, který mu zkoriguje výši dávek. Kdykoliv ale pracovní úřad doplatí doplatek na vodu, otop a podobně - stačí, když mu poštou zašlete kopie požadavku na doplatek. Srovnejte s českými poměry, kde se něco obdobného dělá dvakrát častěji, čtvrtletně, a dostavit se žadatel musí do úřadu osobně a vždy opět a opět s originály listin, které předložil již minule. Jasná šikana. Kolik úřednického času se tím zbytečně promrhá a kolik to stojí! Příkladem, kolik to stojí, poslouží třeba již několik let starý problém, zda platit přídatky na děti plošně nebo je odstupňovat podle příjmu rodičů. Tehdejší premiér Špidla se vyslovil pro plošné placení přídatků na děti, protože si nechal zjistit, že výdaje na práci úředníků se zjišťováním příjmů rodičů by byly vyšší než úspory na přídatcích. Předposlední česká vláda hodlala zrušit 3% daň z převodu nemovitosti, kde se nejedná o nijak malé částky, s poukazem na skutečnost, že administrace této daně stojí více, než se vybere.

V této souvislosti je vykonávání veřejně prospěšných prací déle nezaměstnanými, jak předepisuje nově platící zákon, z hlediska přínosu pro společnost nanejvýš sporné. Obec sestaví ze svých nezaměstnaných například uklízeckou skupinu, která bude obec nebo město zvelebovat. Jenže k tomu - k vydání nástrojů, kontrole docházky, dozoru, organizaci práce - musí vyčlenit alespoň jednoho úředníka, kterého musí v jeho původní agendě někdo nahradit. Lze celkem odhadnout, že téměř všichni nezaměstnaní budou pracovat s nechtutí a dost dobře si nelze představit, jak budou od koštů odbíhat k představitelům pohovorů do podniků. O přípravě na pohovor ani nemluvě.

Školné, o kterém se již delší dobu uvažuje, lze zavést, ale musí být propracován systém stipendií a státní podpory při studiu, nestačí-li příjem rodičů a studujícího. Když čeští studenti protestovali proti školnému svrháváním melounů z oken fakulty, přičemž ony nejsou nikterak levným artiklem, a měli na to, tak ať si školné zaplatí! Vzorně organizováno to má Německo, které má podpoře při studiu integrováno i prospěchové stipendium. V rámci spolkového zákona pro podporu vzdělání (BAFöG) dostane studující potřebnou podporu ve formě každoměsíční půjčky od Kreditního ústavu pro obnovu (KfW), což je banka řízená státem. Její výše se pohybuje podle příjmu a majetku rodičů, studujícího a jeho nákladů na studium. Splácet půjčku je povinen každý od 19. měsíce po dostudování splátkami od 105 € výše tak, aby byla splacena nejpozději za dvacet let. Kdo studoval s vynikajícím prospěchem, tomu je až 300 € měsíčně odpuštěno.

Tedy ne výše dávek potřebným je pro výdaje státu rozhodující, nýbrž organizace vydávání těchto dávek. Převzít vyzkoušený model z ciziny nepřichází v úvahu - Češi to přece vymyslí lépe! Dále mají čeští státní úředníci strach, že přijdou o místo - na Západě jsou chráněni a jsou nevyhoditelní.

FOTO PRO DNEŠNÍ DEN

Bez jednoho dne je tomu dnes přesně rok od doby, kdy 5. dubna 2011 pokřtil v ostravském knihkupectví Librex Jarek Nohavica knihu „Dopisy bratra Maryčky Magdonové“, jejímž autorem je Jiří Jezerský, jinak radní Mariánských Hor. Byla to v pořadí již sedmdesátá kniha, kterou od roku 1995 vydalo vlastivědné nakladatelství Moravská expedice®, vydávající i tento list. Minulý čtvrtek jsme byli svědky křtu další knihy tohoto nakladatelství (v pořadí již sedmdesáté druhé) s názvem „Dopis pantátovi Pustkovi“. Kniha popisuje jednu zajímavou epizodu z historie Kunčic pod Ondřejníkem; byla pokřtěna Eliškou Pustkovou a Pavlem Řezníčkem (na snímku upravo; zleva jim asistuje starosta obce Kunčice pod Ondřejníkem Ing. Tomáš Hrubíš). Oba kmotři jsou nejen pamětníky, ale na zpracování knihy se aktivně podíleli a celý život se zabývají historií obce, ve které žijí. Křest se potkal s nebývalým zájmem občanů – do sálu restaurace Skalka se pomalu ani nevešli. Dá se tedy říci, že občané mají opravdový zájem o historii míst, z nichž pocházejí nejen oni, ale třeba i jejich předkové. Graficky velice milé dílko vyšlo z tiskařské dílny René Daubnera z Bruntálu, která vypravila do světa i mnohé předchozí publikace.

PETROUŠKOVY PŘÍHODY (765)

Těch příhod, které tak trochu souvisejí s diletantismem, zažíváme v poslední době nějak moc. Člověk neví (zejména když aktéry těchto příhod jsou lidé (alespoň podle toho, co se o nich píše) snad vzdělaní a schopní. Jenže když se podíváte na jejich činy, i na jejich vystupování na veřejnosti, shledáte, že to vypadá, jakoby žili na Marsu.

Anebo si myslí, že jsme národ dětíňů či poslušných a nemyslících ovcí. I to je možné, ale nerad bych aby se vrátila doba, pro kterou je charakteristický následující dobový vtíp. Svého času měl první tajemník ÚV KSČ a prezident soudruh Antonín Novotný nějakou špatnou náladu, protože měl na zasedání ústředního výboru prosadit nějaké nepopulární opatření. Radil se a všichni soudruzi kolem mu říkali, že ať navrhne cokoli, strana a lid stojí za ním. Stoprocentně. A jak přednášel svůj návrh, najednou se mu v hlavě něco zvrtilo a on do naslouchajícího sálu zařval: A vy mi soudruzi můžete všichni vylízat... no víte co. Sám se toho zalekl a zalezl pod předsednický stůl. Po chvíli se ptá vedle sedícího tajemníka. Co se děje v sále? Už se řaděj, soudruhu první tajemníku, zněla odpověď.

Tak špatné to s námi jistě není. Ale proč si naši představitelé myslí, že to tak špatné s námi je, to je těžko pochopitelné. Vřak posuďte sami:

Vláda navrhuje, aby pracující důchodci neměli úlevy na dani. Místo toho, abychom byli rádi, že jsou důchodci, kteří pracují. Neboť jsou to spokojení důchodci.

Vládě se nelíbí, že mnozí lidé pracují načerno. Jistě, není to správné. Ale v podstatě to znamená, že existují volná pracovní místa. Měli bychom tedy spíše uvažovat o tom, jak to udělat, aby ta volná místa nebyla utajena. Aby se jejich majitelům vyplatilo je vytáhnout na světlo boží. A jsme zase u daní a u odvodů.

Ministr Dobeř prohlásil, že odstoupí, protože nechce ožebračit 17 000 učitelů. Všichni to bohužel papouřkují po něm. Nejvíce členové a představitelé jeho vlastní strany. Když mu nabídli někteří ministři jeho strany, že převedou ze svých rozpočtů onu částku, kterou měl ušetřit, prohlásil exministr, „že učitelé nejsou žebráci“. Což je sice působivé, ale zcela mimo mísu. Kupodivu přitom nikdo neřekne nahlas, že Dobeř mohl ony necelé tři miliardy ušetřit z provozu ministerstva. Případně také zrušením několika absolutně zbytečných ústavů. Jenže to by nemohl spráteným úředníkům a externistům rozdávat statisícové odměny. Tak s tím radři prařtil.

Každý z nás si pamatuje, že své prohřeřky z dětství jsme často omlouvali odkazem na to, že vedle Pepík Nováčků to dělá také. Něco podobného se děje v naší společnosti. Lidé poukazují na špatné s dovětkem, že se s tím nedá nic dělat, protože to tak dělají všichni. Nebo hnedle všichni. Když někdo přijde s tím, že občan X ukradl milion, okamžitě je mu řečeno, že to nic není, protože občan Y se podle všeho nekale obohatil o miliardu. A nakonec to nejvíc odřkáčou drobní kapesní zloději či vykradači aut, které se podaří usvědčit. Bývalý politik klidně konstatuje, že Janoušek je jen malým kmotrem, že jsou větší. Což muselo v táboře kmotrů značný rozkol. Zřejmě bude nutné, aby se nějaká firma ujala organizace soutěže KMOTR ROKU. Ta by mohla být například souběžná s volbou Miss ČR. Nominovat by mohly i politické strany.

Nedávno vydala Česká národní banka zprávu, že v roce 2011 stoupl zahraniční dluh Česka o 106 miliard. Dlužíme tedy 1, 873 bilionů korun. Dále uvedla, že zadlužení českých domácností vzrostlo ke konci února tohoto roku na 1,119 232 bilionu korun. Není to od této bankovní instituce zcela seriozní, že vše uvádí v korunách. V eurech by ta zpráva vypadala daleko přijatelněji. Jenže zprávy tohoto druhu již nikoho nezajímají. A vláda, aby nemusela šetřit, zvyšuje daně. Jak to asi dělají v Kanadě, kde je DPH pouze 5%? A v některých zemích nemají DPH vůbec. Den ze dne ztrácí tato vláda příležitosti k tomu, aby zlepřila ekonomických stav této země. A přitom by bylo zcela jednoduché a potřebné zruřit kraje, řadu ministerstev, neplatit politické strany ze státního rozpočtu a omezit či přímo zruřit dotace řadě zbytečných státních institucí.

Kdyby si nějaký renomovaný matematik dal tu práci, mohl by vytvořit několik zajímavých grafů. Jedna křivka by sledovala bohužel krkolomný růst státního dluhu.

Další křivka by sledovala četnost výskytu korupčních, byť zatím bohužel záměrně neprokázaných kauz. Další křivka by mohla sledovat finanční objem těchto kauz. A hádejte, jestli by ty křivky ve svém grafickém projevu byly či nebyly totožné. Byly, i když tím by nebyl podán žádný důkaz o tom, že růst státního dluhu způsobuje korupci. To nikoli. Ale umožňuje ji. Ano – již slyším ty námitky vládních činitelů, že hnedle všechno spolknou povinné mandatorní výdaje. No, dobře, tak proč nešetřit z toho, co je vedle onoho hnedle?

Vy to chápete?

**Dnes má svátek IVANA. Zítřka MIROSLAVA.
Nezapomeňte jim blahopřát.**

